WHISKYPROVNING DEN 4 MARS 2007

Hur många har någon gång under årens lopp fått frågan ”Vilken skotsk whisky tycker Du smakar bäst? Frågan bör emellertid preciseras och en motfråga ställas nämligen ”Menar Du *single malt whisky, blended malt whisky, blended Scotch whisky eller grain whisky?*

Det var den inledande frågan då Telge Whisky Sällskap (TWS) hade sin provning **”Vilken skotsk whiskytyp smakar bäst”?**

Förmodligen känner inte frågeställaren till skillnaden mellan de här olika typerna av whiskies och syftet med provningen var att deltagarna skulle försöka undersöka, om det verkligen finns någon skillnad doft- och smakmässigt sett mellan de fyra olika typerna, som angivits ovan.

Liksom vid tidigare provningar fick deltagarna först en teoretisk information om de olika typerna. Därefter skulle deltagarna försöka identifiera de olika sorterna, men de visste inte i vilket glas resp. whiskytyp fanns. Det var således en halvblind provning. För att göra det något svårare fanns inte någon *rökig single malt,* som ingick i provningen utan en single malt från det område i Skottland, där det finns största antalet destillerier, nämligen Speyside.

Det är väsentligt att betona att när olika whiskyförfattare och panelen i Vin & Sprit testar olika whiskysorter har man provat en helt annan tillverkningssats jämfört med den whisky, som provades vid den här tastingen. Därför stämmer inte alltid den doft- och smakinforma-tion, som anges vid resp. whiskytyp vid den här provningen.

TWS har säkert till 90 % under de gångna 5 åren haft provningar med så gott som uteslutande single malt whiskies. Men vad utmärker en **single malt whisky**?

SINGLE MALT WHISKY

- Maltwhiskyn har tillverkats från *ett enda* destilleri.
- Den kallas ibland för *Singleton* eller *Self Whisky*.
- Whiskyn kan vara av olika ålder. Vid buteljeringen kan emellertid en single malt whisky bestå av en blandning av många års produktion från destilleriet ifråga.
  Om ålder anges på etiketten är det den yngsta single maltwhiskyn, som anges. Alla andra ingående single malt whiskies är således äldre än den som anges på etiketter
- Ibland lanserar ett destilleri sina single malts under andra namn än vad destilleriet heter. Kanske har destilleriet för stora lager, varför man säljer ut sin maltwhisky tidigare för att få tillbaka en del pengar. Man riskerar då inte heller att förstöra det ordinarie maltwhiskynamnet, eftersom man inte anger från vilket destilleri malt-whiskyn kommer, som inte lagrats så länge.
- Oberoende buteljerare och varuhuskedjor lanserar single malts med påhittade namn. Varifrån whiskyn kommer anges inte, men ibland anges området t.ex. Speyside. Flaskan innehåller whisky från ett bestämt destilleri, men efter en tid kanske man köpt whiskyn från ett annat destilleri. Är det från ett destilleri från samma område i Skottland behöver man inte göra en ny etikett. Däremot kommer whiskyn att dofta och smaka annorlunda. En whisky måste emellertid lagras i minst tre år, men sedan är det fritt fram att sälja whiskyn.
- En ovanlig typ är *single single malt whisky*, som tillverkas från ett destilleri, en tillverkningssats (batch) och lagras i identiska fat.

Den single malt whisky, som hade valts var **Longmorn 15 år**, som ingår bl.a. som top-dressing i Chivas Regals olika ålderswhiskies. Destilleriet ligger längs vägen mellan Elgin och Rothes och är öppet för allmänheten endast under Speysidefestivalen.

Många känner inte till den här whiskyn, som fått flera guldmedaljer vid den stora Vin- och Sprittävlingen, som hålls varje år i London. För ett antal år sedan bedömde New York Times ett antal olika malt whiskies och då blev Longmorn utnämnd till *Världens bästa single malt- whisky.*

LONGMORN 15 år

- Pris: 352:- Nr. 20415
- 45 % alkoholhalt
- *Färg:* Gyllene
- *Doft:* Mild, aromatisk, fruktig (citrus), något kryddig
- *Smak:* Mild, sötaktig (sherry), något viskös
- *Eftersmak:* Mild. Sötaktig, mycket lång

Ett namn som vi måste vänja oss med hädanefter, men som de flesta whiskyförfattare inte tycker om, är begreppet ***Blended Malt Scotch Whisky***. Det namnet kan nämligen förväxlas med Blended Scotch whisky.

Blended Malt Scotch whisky.

- En blandning av minst 2 olika single malts från olika destillerier. Genomsnittligt brukar det vara mellan 15 till 50 olika maltwhiskysorter, som ingår. Vilka sorter man blandat är hemligt.
- The Scotch Whisky Association har bestämt att detta namn ersätter tidigare namn som Vatted Malt Whisky, Pure Malt, All Malt, Fine Old Malt Whisky, Pure Single.
- I allmänhet produceras Blended Malt Scotch Whisky av stora firmor, som äger ett antal olika destillerier.

- Eftersom de ingående single maltsorterna kommer från flera destillerier anges inte destilleriets namn på etiketten.
- Men varför produceras Blended Malt Scotch Whisky? Syftet med den här typen av whisky är att producera en mjukare whisky smakmässigt sett jämfört med de karak-teristiska egenskaperna av varje enskild single malt whisky.

Den whisky som ingick i provningen är mycket speciell. Den har ett gaeliskt namn nämligen Poit Dubh och är lagrad minst 8 år.

Poit Dubh 8 år

- Namnet på gaeliska betyder översatt svart kittel
- Företaget finns på ön Skye
- All information på etiketten är på gaeliska.
- Syftet är bl.a. att ge det gaeliska språket högre status med egna whiskysorter.
- Pris: 543:- Nr. 71538 (Beställningssortimentet)
- 43 % alkoholhalt
- *Doft-* och *smak*kommentarer saknas. Men eftersom Talisker ingår bör den ha en viss pepprighet, kanske något rökig. Resterande single malts kommer från Speyside.

Den whiskytyp som så gott som alla tänker på, när de hör ordet whisky är ***Blended Whisky.*** Skall man prova en blended whisky bör man inte köpa någon billigare variant utan prova t.ex. Chivas Regal, Ballantine 18 år, J. Walker Black Label etc. dvs. i prisklassen cirka 350:- eller mer.

Blended Whisky.

- En blandning av sädeswhisky och olika sorters maltwhisky (mellan 15-50 olika sorter). Vilka sorter som ingår är hemligt.
- Blended whisky står för ungefär 90-95 % av whiskymarknaden i världen.
- Enklare typer och således billigare i inköp består av cirka 20 % maltwhisky och resten sädeswhisky med en lagringstid på ungefär 5 år.
- Bättre sorter kan innehålla upp till 60 % maltwhisky och resten sädeswhisky.
- Begreppet ”De Lux” på etiketten är en subjektiv bedömning.
- Om åldern anges till t.ex. 18 år är den yngsta maltwhiskyn 18 år och övriga ingående maltwhiskysorter längre lagrade.
- *Single Blended Scotch Whisky* är en blandning av single malts och single grain från samma destilleri. Endast destilleriet Loch Lomond har för närvarande möjlighet att producera en sådan whisky.

Den blended Scotch whisky som ingick i provningen var *Johnnie Walker Black Label.*

Johnnie Walker Black Label

- Pris: 334:- Nr. 492
- 40 % alkoholhalt
- *Smak:* vaniljlik, torr
- *Eftersmak:* ganska rökig

En whiskytyp som är ovanlig är ***Grain Whisky***. I det nuvarande ordinarie sortimentet finns bara en grainwhisky, nämligen *Black Barrel*, som ingick i provningen.

Grain Whisky.

- Tillverkas av vete eller majs i en kolonnapparat.
- Det som utmärker grainwhisky är att den innehåller inte så många smakämnen, eftersom den destilleras upp till max. 94.8 %. Sedan späder man whiskyn ner till 40-43 % såvida det inte är en cask strength whisky
- Lagringen måste minst vara i tre år.

Black Barrel

- Är en single grain, dvs. kommer från ett destilleri
- Pris: 285:- Nr. 496
- 40 % alkoholhalt
- *Smak:* mild, fruktig, viss sötma

Syftet med provningen för deltagarna var således:

1. *Ange vilket glas, som smakade bäst.*
2. *Vilken whiskytyp som fanns i resp. glas, vilket inte var så lätt.*

Det var således med stor spänning som resultatet av provningen redovisades. Ordnar man smaktestet från bästa whisky blev resultatet följande.

Bäst ansåg 45 % av deltagarna att sädeswhiskyn smakade, vilket var en överraskning.
Endast 5 % ansåg att Longmorn smakade bäst.
Beträffande övriga två sorter fick Black Label 30 % medan den ovanliga
Poit Dubh fick 20 % av rösterna. Det var cirka 1/5 del av deltagarna, som placerade alla whiskytyperna rätt.

Sammanfattningsvis: Tydligen skall man inte diskutera alltför ingående smak beträffande whisky, eftersom smaken är så individuell.

Referent: Ingemar Giös